

Turussa äitienpäivänä 1968

Hyvät äidit, arvoisa yleisö

Äitienpäivän vietto on lähtöisin Pohjois-Amerikasta, mutta meillä on äitienpäivää vietetty kohtalokkaasta vuodesta 1918 lähtien. Silloin jotkut inhimilliset ihmiset näkivät sen suunnattoman ^{aineellisen} ~~hädän~~ ^{ja} ~~niin~~ ^{sa} ~~aineellisen kuin~~ henkisenkin paineen, mikä oli monen kodin äidillä, kun mies oli joko kaatunut kapinassa, ammuttu tai virui nälkiintyneenä vankileireillä. Silloin yritettiin ensimmäisen kerran tänä yhtenä päivänä, joka virallisesti on ^{kur} vasta seuraava sunnuntai toukokuussa, kerätä yhteen äitejä ja lohduttaa heitä ilmeisestikin silloin pääasiassa Jumalan ja taivaan nimessä. Yksikin hyvä ja lohduttava sana tuntui silloin varmaan hyvältä sen raakuuden ja nälän seassa, jossa silloin useimmat maamme vähävaraisista äideistä ^{perheineen} elivät.

Paljon on sen jälkeen vettä Aura-joessa (Vantaassa) virranut-niinkuin sanotaan ja suoranaisia ihmeitä on maassamme tapahtunut. ~~Maalaiskunnassa~~ Suuressa, entisten torpparien valtaamassa maalaiskunnassa asuvana minua aina ihmetyttää se, että nykyiset vauraat maalaistalot eivät halua enää edes muistella, miten vaari tai vanha-isäntä osallistui 50 vuotta sitten punakaartiin vapauttaakseen torpan itsenäiseksi tai saadaakseen ainakin huomattavia helpoituksia taksvärkki-päiviin ja muihin kartanolle vaadittaviin korvauksiin. Entisten torpparien jälkeläiset ovat suurelta osalta keskustapuolueen hyvin toimeentulevia jäseniä. Yhtä hyvin ei ole käynyt punakaartin toisen osapuolen, varsinaisten työläisten. Heistä monet kuuluvat nykyään

työttömiin

synkkämieliseen tilastoon.- Ilahduttavaa punakaarti-
laisten vanhoille leskille ja jo yli 50 vuotiaille
orvoillekin on se, että viime sotiemme jälkeen on
myös punakaartilaisten haudoille saanut pystyttää
muistokivet, eikä niitä enää ole vaadittu poiskulje-
tettaviksi, kuten vielä vuonna 1923 esim. Hämeenlin-
nassa tapahtui. Punakaartilaisten joukkohaudalle
työväenjärjestöjen toimesta pystytetty muistokivi
viettiin virkavallan toimesta yöllä pois ja räjäytet-
tiin sirpaleiksi ja paljastupuheen pitäjä tuomittiin
sakkoon ja kaksi kivihankkeessa aktiivisesti mukana-
ollutta sosialidemokraattia vankilaan.-Mutta kun
punakaartilaistenkin ^{aan} nälässä kasvaneet pojat eivät
kohdalle ^{on} vielä myöhemminkin tullessa sodissa väistä-
neet vastuutaan, vaan antoivat tämän maan vapauden
puolesta uhrinsa siinä kuin muutkin, eivät porvaril-
lisetkaan enää ole kehdanneet vainota punakaartilais-
tenkaan joukkohautoja, vaan niillekin jopa viedään
useissa tapauksissa seppäle seurakuntien toimesta vai-
najien päivänä samanaikaisesti viime sotien uhrien
haudalla käynnin kanssa.

Mutta varsinkin meidän äitien sydäntä ahdistaa, kun
luemme lehdistä, että valtaa ^{käsiissään} yleisesti ^{edelleen} pitävät miehet
eri valtioissa eivät pärjää toistensa kanssa suukovul-
la, niinkuin me naiset luulisimme ^{tulevamme toimeen} pärjäävämme, vaan
yhä käydään ankaria kamppailuja ja suoranainen sota
on näihin päiviin saakka riehunut Vietnamsissa. On
ollut hyvin suuria vaikeuksia löytää ^{edes} sellainen paikka,
jossa molemmat tappelevat puolet katsoisivat voivansa
^{riidelläänkin} ~~edes~~ neuvotella rauhasta. Pariisi on nyt kuitenkin
hyväksytty tällaisten rauhaneuvottelujen paikaksi

ja kaikki olemme YK:n pääsihteeri Thantin kanssa samaa mieltä, että ^{merkittävän} suurin uutinen pitkään aikaan oli se, että on edes sovittu rauhaneuvottelupaikasta. ~~Mutta~~ Euroopassakin kiehuu! Kreikassa on jo toista vuotta ollut vallassa sotilasjunta, emmekä tiedä, miten siellä kohdellaan demokratiaa vaativia, pelkäämme, että heitä ei kohdella ~~ainakaan~~ inhimillisesti. Levottomuuspesäkkeitä on Tsekkoslovakiassa, Puolassa, Belgiassa ja vähän päästä iisraelilaiset ja Arabimaatkin käyvän toistensa kimp- puun, puhumattakaan sähköisestä ~~ilmapiiristä~~ Kyproksella jossa meidänkin poikiamme on välittäjiänä. Emme voi ummistaa muistimme komeroita myöskään Hitlerin ja hänen apulaistensa raakalaistöistä, jolloin he tapattivat kaasukammioissaan miljoonia juutalaisia. Kaiken tällai- sen levottomuuden ja julmuuden keskellä me Suomen äidit tällä hetkellä aivan vaistonvaraisesti ristimme kätemme ja kiitämme Luojaa siitä, että pienellä Suomellamme tällä hetkellä vallitsee rauha, ystävyys ja vapaus. Sellaisten tällä hetkellä itsestään selvien asioitten merkitykseen ei monikaan äiti tule kiinnittäneeksi mi- tään huomiota, silloin kun ne vallitsevat. Niiden arvo huomattaisiin vasta sitten, kun niitä ei meillä enää oli- si. Mutta voimmeko me äidit sitten mitenkään vaikuttaa, että tällaiset yhteiskunnan perusarvot edes ~~tästä lähtien~~ meillä pysyvästi vallitsisivat. - Minun on vastattava, että ^{ainakin riippuu} hyvin paljon meistä äideistä ^{Esim.} riippuu, minkälaisen kasvatuksen ~~annamme~~ nuorisollemme. Ehdimm~~me~~ö ja haluam- meko koskaan kertoa lapsillemme niistä kurjuuden päavis- tä, joissa moni meistä lapsuutensa vietti ja niistä jatkuvista taisteluista, mitä sosialidemokraattien puolueen toimesta on tässä maassa käyty parlamenttaarisin

keinoin ja myös niistä saavutuksista, mitä maamme itsenäisyyden 50 vuotena on pääasiassa juuri sosialidemokraattisen puolueen aloitteesta ja ponnisteluista saatu. Useimmat ja ratkaisevimmat, kuten yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, 8 tunnin työaikalaki, työväensuojelulait, jopa äitiysavustus- ja kansaneläkelakikin säädettiin tähän maahan sosialidemokraattien aloitteesta ja vaatimuksesta jo ennenkuin esim. kommunistista puoluetta olikaan eduskunnassa. Hehän pääsivät sinne vasta viime sotiemme jälkeen. Jos me siis tällaisista asioista joskus sopivan hetken tullen kerromme nuorisollemme edes kotona ja opetamme heidät ^{omasta} lukemaan omia sosialidemokraattisia sanomalehtiä ^{mm} ensisijaisesti niin uskon, että teemme hyvin arvokasta työtä ^{rauhan ja} sosialidemokratian eteenpäinviemisen hyväksi, vaikka emme milloinkaan kuuluisi näkyvästi mihinkään järjestöön. Mutta, jos haluamme sosialidemokraattisten naisten yhteiset esitykset ja aloitteet ~~mahdollisimman perusteellisesti~~ ^{ja} omassa keskuudessamme viedä esim. valtuusto- tai eduskuntafoorumille, niin meidän on yritettävä mukauttaa kaikki muu ^{a)} työmme sen mukaisesti, että ~~me~~ ^{a)} ehdimme ^{a)} ammattityömme ja ^{a)} kodinhoitomme sivussa ja seassa vielä ^{maan} osallistua myös järjestötoimintaan sosialidemokraattisessa puolueessa. Meillä on mahdollisuuksia harrastustemme mukaisesti kuulua joko urheiluseuraan, nuoriso-osastoon, naisosastoon, naisyhdistykseen, kristillisiin tai ammatillisiin sos. dem. järjestöihin. Rohkeimmat naiset liittyvät tietenkin suoraan työväenyhdistykseen ja alkavat siellä käyttää puheenvuoroja miesten seassa ainakin niistä asioista, joista ovat parempia asiantuntijoita kuin miehet.

Monia vastustajia kuitenkin pelottaa avata suutaan miesten kuullen, joten naisten omat järjestöt ovat mielestäni hyviä poliittisista asioista kiinnostuneiden naisten koulutuspaikkoja. Siellä ei kuitenkaan vauraa, vaikka esittäisi vähän typerämpääkin, sillä ^{yksin} ~~typerästä~~ ^{as-} ~~tiin~~ ^{airtaisuista} asiasta voi joku saada idun viisaampaan. Asiat yleensä kehittyvät niin monivaiheisesti, ettei monikaan viisaus heti suoralta kädeltä ole jonkun laukomaa, vaan monta kertaa ^{mitättömyydestä} ~~typerästä~~ alusta on lähdetty kehittelemään jotain uutta ideaa hyvinkin monivaiheisesti.

Kun me naisetkin sitten aikamme hosumme ja huudomme omissa järjestöissämme, pääasiallisesti keräämme rahaa puolueemme moniin menoihin, niin vähitellen sieltä on yksi ja toinen astunut suuremmille foorumeille, johonkin kunnalliseen tai seurakunnalliseen lautakuntaan tai valtuustoon. Miehet ^{usein} ~~piilkaavat~~, että, jos nainen johonkin tehtävään valitaan, niin mykkänä hän kuitenkin siellä istuu. Ei tietysti naisen aina tarvitse olla suuna ja päänä, mutta jotain sentään tulisi edes yrittää aikaansaada, muuten omat kanssasaisaretkin sanovat, että johan me sitä silloin ajateltiin, kun sitä liitua siihen ehdotettiin, ettei se siellä mitään aikaansaa. Monta miestä Suomen eri lautak- ja johtokunnissa, valtuustoissa ja eduskunnassakin saattaa vuosikausia istua käyttämättä yhtään puheenvuoroa, muttei miehiä koskaan tyhmiksi ^{siltä} ~~leimata~~, mutta naisen pitäisi ^{olla valkky} ~~heti~~ saada jotain ihmeellistä aikaan, tultuaan jonnekin valituksi, ennenkuin hänet niinkuin yleisesti hyväksytään. ^{muuten veräkkä} ~~Monet~~ naiset tajuaavat nämä vaatimukset

heti mahdottomiksi totetuttaa ja senvuoksi heihin tulee niin kova itsekritiikkikin, että ^{usiat} ~~monet~~ varmaan kyykkäiksi kehittyvät nuoret naiset jyrkästi kieltäytyvät harrastamasta koko politiikkaa, koska se on heidän mielestään niin vaikeaa. On paljon helpompi oppia virkkaamaan pitsia tai laittamaan hyvää ruokaa kuin käsittämään, ^{esim.} mikä ero on seutu-, yleis-, rakennus- tai asemakaavalla. Vaikka korkeakouluissa opiskelevistakin on lähes puolet naisia Suomessa, niin ei heistä liian moni ole tullut sosialidemokraattisen puolueen riveihin. Tätä olen monasti pohtinut, että mistä möinen puolueemme kiertäminen mahtaa johtua. Siinäkin olen tullut ~~monasti~~ sellaiseen tulokseen, että ehkä jo ^{monen} ~~äitien~~kin mielestä on hienoa, että korkeakoulussa opiskeleva tyttö ei enää käy esim. työväentalossa, vaan seurustelee ^{n.s.} ~~vaan~~ ~~niissä~~ varakkaammissa piireissa. Sieltä voi löytyä paremmin rikas mieskin, jolla on asemaa yhteiskunnassa. Tässäkin suhteessa meidän äitien kenties pitäisi useammin puhua myöskin opiskeleville nuorillemme, missä toivoisimme heidän yhteiskunnallisen ^{puolekseen ja} harrastuksena olevan. Esim. nyt, kun eduskunta juuri äskettäin hyväksyi lain, että myös jo viime vuonna 20 vuotta täyttäneet nuoretkin saavat jo osallistua kunnallisvaaleihin, olisi meille kaikille naisille kunniaksi, että myös nuoria ja sivistyneitä tyttöjämme olisi kunnanvaltuustoehdokkaitten joukossa. Ainakin näin suurissa kaupunkipaikoissa se olisi mielestäni aivan välttämätöntä, ^{tietyt kehenevämmät naisten ohelle} jotta saisimme myöskin nuoret naiset ja tulevat äidit kinnostumaan yhteiskuntamme hoidosta. Ja meille vanhemmille äideillekin on tärkeätä, että syksyn kunnallisvaaleissa ja osuuskauppavaaleissa

naisten ja erikoisesti sos. dem. naisten edustus suurenee. Näin pieni edustus, mitä kunnanvaltuustoissa nykyisin on ^{alle 10%} ~~naisia~~, on häpeäksi meille kaikille. Puolueemme sai viime kunnallisvaaleissa yhteensä 530.878 ääntä, joista kaikki valtuustojen naisehdokkaat saivat yhteensä 75.498 eli 14,2 %, vaikka naisäänestäjiä oli lähes 300.000. Yli 80 % naisäänestäjistä vielä uskoi kalliin kunnallisvaaliliäänensä miesehdokkaalle. Monessa tapauksessa oli pakko tehdä niin, kun ei ollut esim. puollessa Oulun läänin kunnista, yhtäkään naisvaltuustoehdokasta ~~kaan~~, mutta näissä vaaleissa pitäisi jo edes naisehdokas tai mieluummin useampia saada myös kaikkien maalauskuntien vaalilistoille. Te vanhoina sos. dem. puolueen jäseninä voisitte ottaa vaikka ^{kunnan} ~~kunnallisen~~ ^{kuorman} ~~kuorman~~ niistä pimeistä maalauskunnista, joissa eräässäkin koko sos. dem. puolue sai vain 5 ääntä kaiken kaikkiaan. Kyseessä oli kuitenkin köyhä Oulun läänin kunta. Niiden ^{pohjoisen ja idän vaalipiireihin} ~~kuukin~~ ovat kommunistit ja keskustapuoluelaiset palkanneet paljon vakituista toimitsijavoimaa, joka sos. dem. puolueelta niissä piireissä vielä ^{yllyst} ~~hallin~~ puuttuu. Ne kommunistiset ja keskustapuoluelaiset vaalipiirit vaikuttavat kuitenkin ratkaisevasti myöskin suurkaupunkilaisten elämään. Niistä vaalipiireistä tulleet keskustapuoluelaiset ratkaisevat äänillään eduskunnassamme monta teitäkin läheisesti koskevaa asiaa. Esim. sen, että kunnat eivät saa pakkolunastaa maalauskunnissa rakennustarkoituksiin maata ollenkaan ja kaupungeissammekin suuria rakentamattomiakin tonttialueita vain korkeimpaan käypään hintaan. Tämä lainsäädännön puutteellisuus vaikuttaa ratkaisevasti myös vapaisiin tontin-kauppahintoihin korottavasti, joten tekin joudutte

suhteettoman kalliiksi kivunneiden tontinhintojen vuoksi maksamaan monasti suhteettoman kallista vuokraa tai osakkeenhintaa asunnostanne. Samoin näiltä alueilta olevat keskustapuoluelaiset vaativat maatalouden tukemiseen jatkuvasti lisärahoja, jotka jo nyt ovat niin suuret, että eräs teollisuusjohtaja sanoi, että jos sama summa maassamme uhrattaisiin esim. vientiteollisuuden edistämiseen, niin ei suomalaisten vientitavaroidella olisi menekkivaikeuksia. - Jos kaikki Suomen köyhät äidit ^{avainasemansa ja suuren} tajuaisivat ^{osuutensa kansantalou-} ^{udenkin} hoidossa, niin jokainen varmaan tilaisi kotiinsa vain sosialidemokraattisia sanomalehtiä, ~~jotka~~ jolloin niittenkin levikki saataisiin esim. Sosialidemokraatin osalta niin suureksi kuin nyt esim. Helsingin Sanomien levikki, jolloin omatkin lehdet saisivat ^{paljon} ilmoituksia ja niitä voitaisi lähettää silloin vaikka vapaakappaleina myös n.s. pimeisiin kuntiin avaamaan ~~pimennettyjen~~ silmiä.

Meillä äideillä, olimme me nuoria tai vanhoja olisi siis paljon tehtävää ja meillä on paljon vastuuta ^{sisustamme toiminnasta seka} siitä, että yhteiskunnassamme esim. nyt valitsee näin laajamittainen työttömyys. Jos sosialidemokraattisella puolueella olisi jo aikaisemmin ollut se voima, mitä ~~meillä~~ ^{vallassamme} esim. nyt on eduskunnassa niin ei tällaista joukkotyöttömyyttä näin suurena olisi tullutkaan. Puolueemmehan jo 10 vuotta sitten ^{vallassa oleville} esitti siirtymistä voimakkaaseen teollistamislinjaan, mutta ^{sellain vanhana naurekset} porvarilliset puolueemme vain nauroivat meille. Nyt on tosi edessä, kun yksin maataloudesta vapautuu ratinalisoinnin vuoksi vuosittain 30.000 - 40.000 nuorta ihmistä ja lisäksi ovat kasvaneet työmarkkinoille ^{sotienme}

sotiemme jälkeiset suuret ikäluokat. Paasion hallitus tulee jäämään historiaan kyllä aikalaistensa antamaa mainetta parempana, sillä hänen hallituksena toimesta pantiin maassamme alulle se pitkän tähtäimen suunnittelu, joka porvarillisilta hallituksilta oli kokonaan puuttunut. Hänen aikanaan aloitettiin myös vientimiestemme koulutus ja hänen hallituksensa määräsi tuomari Liinamaan tutkimaan mahdollisuuksia indeksiehtojen poistamiseen ja laajaan vastuulliseen toimintaan ^{valmistelmaan toimintaa} yhteiskunnan eri etupiirien kanssa. Olemme nyt vakauttamisen alussa ja toivomme, että hallitus pystyy valvomaan myös hintoja, niin ettei inflaatio pääse enää jatkumaan. Oppositiohan hyökkää ^{m m} Irma Karvikon ja Veikko Vennamon suulla hallituksen jokaista järkevääkin toimenpidettä vastaan, sillä ei kai mistään löydy sellaista hallitusta, joka pystyisi kansalaisillemme jatkuvasti ilmaiseksi tarjoilemaan ^{kaiken} monenlaisia etuja. Niin kauan kuin jonkun täytyy myös kaikki maksaa ja se joku on pääasiassa palkanauttijat, niin on oikein, että erilaisien hyötyjen saajista- ainakin varakkait edes osan maksavista ^{suomistaan edusta} itse, kuten esim. mielisairaaloitten hoitopäivämaksujen korotuksessa tapahtuu. Muiden, pitkäaikaista hoitoa tarvitsevien vanhustenkin on jo ajat sitten pitänyt maksaa eri laitoksiin hoidostaan vähintään 6 mk ja sekin on ollut vain 1/10 erilaisten hoitojen todellisista kustannuksista. Minusta on tärkeää, että esim. mielisairaitten hoitopaikkojakin pystytään rakennuttamaan niin paljon, että kaikki sitä hoitoa tarvitsevat pääsevät hoitoon. Sellaiset ihmiset ~~minusta~~ paineen alaisina elävät, joiden täytyy mielisairaahan ihmisen kanssa elää kotioloissa ja sellaisiakin on paljon.

Eihän Irma Karvikon vertaus mielisairaalamaksujen ja vuokrien korotukse^{en kuittamiseen} ollut ollenkaan tasaveroinen, sillä vuokranantajathan ovat jo tähänkin saakka saaneet täyden korvauksen huoneustoon sijoittamistaan varoista ja vaikkei vuokra olisi niin korkea ollutkaan, niin asunnon myyntiarvo on joka päivä noussut inflaation vuoksi, niin että omakotitalojen ja osakkeitten arvot ovat muutamassa vuodessa kaksinkertaistuneet. Sensijaan mielisairaitten hoidosta yhteiskunta oli perinyt tähän saakka varakkailtakin vain 2.50 vuorokaudelta ja monelle pitkäaikaiselle potilaalle oli kertynyt ^{mielisairaaloitten} huomattavat säästöt, joita omaiset ensimmäiseksi potilaan kuoleman jälkeen tiesivät kysyä. Eihän ole oikein että kansaneläkelaitos ensin maksaa hoitomaksut ja sitten vielä kerää omaisille säästöjä, kun yhteiskunta verovaroidellaan kuitenkin on osallistunut yli 90 %:sti sairaaloitten ylläpitoon. Mielisairaaloitten hoitopäivämaksut olisi varakkailta pitänyt korottaa jo ajat sitten. Se huono puoli asiassa oli, että korotuspäätös sattui näin epäkiitolliseen aikaan ja tietysti se koskee niitä, jotka ~~omaisina~~ joutuvat maksamaan esim. jonkun omaisensa hoitomaksut^{ien lisät}. Korotuksesta eivät myöskään hyödy yksityiset vaan kunnat, joiden menoissa ja veroäyryissä sairaalamaksut ovat tähän saakka näyttelleen suurta osaa- ^{1/2 -} aina 11 penniin saakka veroäyriä kohti.

Kunnathan ovat nykyään ilahduttavalla tavalla kiinnittäneet huomiota myöskin kodeissaan asuvien vanhust huoltoon palkkaamalla kotiaavustajia ja kodinhoitajia myös vanhuksi^{lle} ja rakennuttamalla normaalia halvempia asuntoja myös vanhuksi^{lle}. Kaikkeen tähän ovat olleet

Koulun uudistuksistakin äidit saisivat paremmin - 11- *tuoda omi mielipiteensä*

aloitteentekijöinä usein kansaneläkeläisten yhdistykset. *ja monasti te aine* Mielestäni ~~se~~ *he* saisivat vaatia eläkelaitokselta myös erillistä vuokralisää kaikille täyden tulilisan saajille, jotka asuvat vuokrahuoneissa, koska sellaisen vanhuksen eläminen on vaikeinta. Ainakin minulla on sellainen käsitys, että koko eläkelaitos alunperin perustettiin etupäässä huoltapitämään köyhistä vanhuksista, kyllähän rikkailla aina on parempi mahdollisuus vanhuksensakin hoitaa, senvuoksi kansaneläkelaitos käsittäakseni saisi paremmin huoltaa juuri varattomia vanhuksia *sekkä lukuusammun huoltajilla sen turpeesta* ja työkyvyttömiä. *Keskustapuoluelaiset ovat eduskunnassa vaatimassa perhe-eläkettäkin taas kaikille leskille ja orvoille, mutta *eikö* ~~minusta~~ olisi oikein hyvä, kun saisimme jotain turvaa sellaisille toisen työssä kuolleitten leskille ja orvoille, joilla ei ole mitään omaisuuksia eikä suuria tuloja turvanaan, vaan jotka tosissaan ovat hädässä. Heidän asemansa on edelleen jokseenkin sama kuin aikoinaan punakaartilaiden leskien lukuunottamatta lapsilisiä, perhelisiä ja erityislapsilisiä, jotka pieneltä osalta auttavat heidänkin vaikeuksissaan. *17-6-7 lasten leskien ja orpojen saavat* - *kuten kuulette, niin melkein kaikki yhteiskunnalliset ratkaisut koskevat myös äitejä,* joten olisi toivottavaa, että äidit itse entistä aktiivisemmin järjestöissään tekisivät myös aloitteita ja esityksiä, minkälaisiin ratkaisuihin *esim.* yhteiskunnan johtavilla paikoilla sosialidemokraattisten naisten olisi pyrittävä. Niillä vähillä naisilla, *myös jo* jotka sosialidemokraattinen puolueväki on lähettänyt esim. eduskuntaan olisi ~~aina~~ hyvä olla selustassa vahva järjestötuki, joka silittää, tukistaa, mutta myös ~~my~~ *myös* tukee, silloin, kun eduskunnassa on esillä tärkeitä ja meitä kaikkia läheisesti koskevia asioita. *joiden puolesta on lausuttava.*